

Muziek en autisme

Op de informatiemarkt in februari 2009 stonden een aantal muziekdocenten. Een van hen hebben we gevraagd om iets te schrijven over haar ervaringen met muziek en autisme. Een impressie van *Gooyke van der Schoot* van Balans-Muziek uit Groningen.

Dat de ene autist de andere niet is, zal U wel bekend zijn. Mijn ervaringen zijn net zo divers als het veelkleurige autismepalet.

Een paar impressies

– Zo ga ik met een grote tas vol muziekinstrumenten naar een gezin met drie kinderen tussen zeven en twaalf jaar, waarvan twee autistisch. De kinderen kunnen thuis oefenen, omdat de instrumenten worden gehoord.

Ik geef ze om de beurt muzikles, ieder op zijn of haar instrument van voorkeur: *boventoonfluit* (geen gedoe met vingers op gaatjes, maar gedoede ademdruk, na verloop van tijd breiden we uit met glasorgel), *lier* (een schootharp) en een kleine tweesnarige *cello*. Ontroerend hoe blij een kind met twee tonen kan zijn. Ongelooflijk hoe veel zuiverder ze is gaan zingen.

Het laatste half uur improviseren we gezamenlijk. Ieder heeft een deel van de regie met een eigen (verzonnen) verhaal. Leiden en volgen, actief meedoen en terughouding, ruimte nemen en ruimte

geven, het wordt allemaal geoefend in dit muzikale en sociale proces. De vreugde bij het samenspel is des te groter, wanneer na erbij weglopen toch besloten wordt weer mee te doen.

– Iedere woensdagmiddag komt het nu zevenjarige jongetje bij mij thuis. Hij is anderhalf jaar niet naar school geweest omdat hij moeilijk te plaatsen was. Hij geniet enorm van bewegingspelletjes. Dan hebben we het meeste oogcontact. En hij kan nu zelfstandig de *bellenblaas* hanteren: er mag pas geblazen worden als het liedje uit is: terughouden en op tijd tot actie overgaan. Hij is dol op molens, en met gekleurde zwaailinten laten we die zingend langzaam en sneller draaien: bewegen in cadans, de beweging voegen in wat er klinkt. Hier bepaalt de muziek wat er gebeurt, en daarin leert hij te anticiperen.

– De jonge vrouw die met me mee gaat met haar gezicht verstopt achter beide handen; ik breng haar terug met armen die langs haar lichaam hangen. Op haar verzoek zitten we

met de rug naar elkaar toe. Geen oogcontact graag, maar het beurtspel met de slaginstrumenten, het vraag- en antwoordspel en samenspel met de lieren stroomt steeds beter.

Cliëntgerichtheid

Bij 'gewone' muzikles staat het leren bespelen van een instrument centraal: techniek, van blad leren lezen, samenspel, mogelijk ook vrije improvisatie. Het neigt tot prestatiegerichtheid. Als muziektherapeut ben ik in eerste instantie *cliëntgericht* en zoek ik naar ingangen om vanuit vertrouwen en veiligheid communicatie uit te lokken.

Afstemmen

Op de omgeving afstemmen is bij uitstek een muzikaal gebeuren. *Afstemmen* is bij autisten een probleem, muziek is bij hen een ingang, en daarom geschikt om in sociale processen thuis te raken. Dat dit hand in hand kan gaan met het leren bespelen van een of meerdere instrumenten is een belangrijke meerwaarde. Het zelfvertrouwen wordt bevorderd en het biedt expressiemogelijkheden.

Ik gebruik laagdrempelige muziekinstrumenten die veelal speciaal voor de therapie ontwikkeld zijn en met weinig aanwijzingen zijn te bespelen.

Zie ook www.balans-muziek.nl.

